

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2019. gada 25. jūnijā Nr.6-1/1123

Valsts ieņēmumu dienestam
vid@vid.gov.lv

*Par nodokļu maksātāju informēšanu par
IIN parāda (piemaksas) samaksas kārtību*

Saeima šī gada 21. martā pieņēma grozījumus likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli”, papildinot to ar pārejas noteikumu 140.punktu, kurā noteica, ka *2018. un 2019. gada deklarācijā aprēķinātā nodokļa samaksas termiņš ir 2020. gada 1. decembris, ja īstenojas šādi nosacījumi:*

- 1) maksātājs nav reģistrējies saimniecisko darbību;*
- 2) taksācijas gada ienākums, izņemot šā likuma 9. pantā minētos ar nodokli neapliekamos ienākumus, atbilst šādām pazīmēm:
 - a) ir gūts tikai Latvijā,*
 - b) nepārsniedz šā likuma 15. panta otrās daļas 2. punktā noteikto sliekšni (2018. gadam — 55 000 euro, bet 2019. gadam — 62 800 euro),*
 - c) ir ienākums, no kura izmaksas vietā ir ieturēts nodoklis,*
 - d) ir ienākums, kuram piemēro gada diferencēto neapliekamo minimumu un šā likuma 13. pantā noteiktos atvieglojumus¹.**

Šie grozījumi stājās spēkā 2019. gada 16. aprīlī.

Pie tiesībsargs ir vērsušies nodokļu maksātāji, paužot satraukumu un bažas. Proti, neskatoties uz to, ka viņu situācija atbilst likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" pārejas noteikumu 140. punkta nosacījumi, tomēr viņi Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk arī - VID) Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (turpmāk arī – EDS) pēc šī gada 17.jūnija ir saņēmuši šādu EDS paziņojumu:

“Atgādinām, ka tuvojās Jums aprēķinātā iedzīvotāju ienākuma nodokļa samaksas termiņš, t.i., 17.06.2019., jo Jūsu gūtie ienākumi neatbilst nosacījumiem, kas paredz citu samaksas termiņu. Ja aprēķinātā nodokļa summa pārsniedz 640,00 EUR, Jūs varat to iemaksāt budžetā trijās reizēs — līdz šī gada 17. jūnijam, 16. jūlijam un 16. augustam, iemaksājot katru reizi trešo daļu no šīs summas. Maksājums jāveic Valsts kases kontā LV91TREL1060000110000, ko var izdarīt arī EDS sadaļā “Maksājumi”.*

¹ Sk. likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" pārejas noteikumu 140. punktu, <https://likumi.lv/ta/id/56880#p140>

Ja objektīvu iemeslu dēļ nevarēsiet samaksāt aprēķināto nodokli, aicinām izmantot iespēju šo maksājumu sadalīt termiņos uz laiku līdz vienam gadam. Motivēts iesniegums VID jāiesniedz ne vēlāk kā līdz 02.07.2019. (t.i., 15 dienas pēc maksājuma termiņa iestāšanās). Iesnieguma veidlapa par termiņa pagarinājumu piešķiršanu ir pieejama VID EDS dokumentu grupā "Citi" vai VID mājaslapas sadaļā "Termiņpagarinājumi un nodokļu parādi" - "Veidlapas un iesniegumi"

Nodokļu maksātāji apgalvo, ka EDS ir atspoguļota nepatiesa informācija, turklāt sekas tam ir nepamatota nokavējuma naudas aprēķināšana, par ko var pārliecināties EDS. Lai arī skaidrību par patieso situāciju var gūt, iesniedzot VID iesniegumu ar lūgumu sniegt skaidrojumu, taču, tā kā atbilde tiek sniegta mēneša laikā, nodokļu maksātāji ir apjukuši un ir neziņā, kā rīkoties jau šobrīd – maksāt IIN parādu saskaņā ar paziņojumā norādīto termiņu, lai netiek aprēķināta nokavējuma nauda, vai maksāt saskaņā ar likuma grozījumu nosacījumiem, vai arī atsaukties uz paziņojumā norādīto aicinājumu divu nedēļu laikā iesniegt iesniegumu par parāda sadalīšanu termiņos utt.

Aplūkojot VID interneta mājaslapā publiskoto informāciju, konstatējams, ka, piemēram, sadaļā "Aktualitātes" 2019.gada 16.maijā ir ievietota preses relīze "3.jūnijs: gada ienākumu deklarāciju iesniegšanas termiņš vairākām iedzīvotāju kategorijām", kurā ir skaidrota noteiktiem nodokļu maksātājiem paredzētā iespēja IIN parādu maksāt līdz 2020.gada 1.decembrim, kā to paredz likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" pārejas noteikumu 140. punkts. Vienlaikus šajā preses relīzē ir norādīts:

"Tām personām, kurām izpildīsies minētie nosacījumi VID informēs par samaksas termiņu EDS vai personas, kuras nav EDS lietotāji, ar pasta sūtījumu uz adresi.

*VID plāno līdz š.g. 16.jūnijam ieviest izmaiņas VID informācijas sistēmās, lai personas, kuras ir EDS lietotājas, tiktu informētas par nodokļu starpības samaksas termiņu."*²

Izzinot nodokļu maksātāju sniegto informāciju, tiesībsargs ir noskaidrojis, ka, lai arī VID publiski ir informējis sabiedrību, ka VID informācijas sistēmas tiks pielāgotas likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" pārejas noteikumu 140. punkta nosacījumiem līdz šī gada 16.jūnijam, tomēr līdz šīs vēstules sagatavošanai tas vēl nav izdevies pilnā mērā, kā rezultātā daļa nodokļu maksātāju nav saņēmuši korektu informāciju par IIN parāda samaksu atbilstoši minētās normas noteikumiem. Par šo situāciju sabiedrība nav informēta.

Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta piektā daļa paredz, ka valsts pārvalde savā darbībā ievēro labas pārvaldības principu. Tas ietver atklātību pret privātpersonu un sabiedrību, datu aizsardzību, taisnīgu procedūru īstenošanu saprātīgā laikā un citus noteikumus, kuru mērķis ir panākt, lai valsts pārvalde ievērotu privātpersonas tiesības un tiesiskās intereses.

Nolūkā veicināt nodokļu maksātāju intereses un novērst neskaidrības IIN samaksas kārtībā, ja VID informācijas sistēmas vēl nav pielāgotas pilnā mērā attiecībā uz nodokļu maksātāju informēšanu par likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" pārejas noteikumu 140. punkta piemērošanu, tiesībsargs aicina VID būt atklātam pret sabiedrību un par to sniegt informāciju VID interneta mājaslapā, medijos u.tml.

Vienlaikus konstatējams, ka likumā "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" nav noregulēti pārejas noteikumu 140.punkta piemērošanas nosacījumi ne attiecībā uz

² <https://www.vid.gov.lv/lv/3junijs-gada-ienakumu-deklaraciju-iesniegšanas-termis-vairakam-iedzivotaju-kategorijam>

samaksas kārtību, ne nokavējuma naudas piemērošanu. Lai nodokļu maksātājos kļiedētu neskaidrību par šo jautājumu praktisko īstenošanu, iesakām ar publikācijām VID interneta mājaslapā un medijos skaidrot nodokļu maksātājiem:

- vai ir jāmaksā nokavējuma nauda, ja tiek piemērots likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" pārejas noteikumu 140. punkts un

- kāda ir IIN parāda (piemaksas) samaksas kārtība, ja tiek piemērots likuma "Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" pārejas noteikumu 140. punkts.

Ar cieņu

tiesībsarga pilnvarojumā
Sociālo, ekonomisko un kultūras tiesību
nodaļas vadītāja

I.Rezevska

Šis dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu